

Delaj, kar je pravo, in ne boj se nikogar.

ivela je pred nekoliko leti v nekem mestecu vdova s šestletnim sinom Ivankom. Hiša, v kateri sta bivala, bila je vže zeló slaba in stara. Živela sta ubožno od pičlega zaslužka, kar si je vdova zaslužila s perilom in šivanjem. Prišla je jesen in Ivanko je moral v šolo. Takòj v začetku je kazal veliko veselja do učenja in zato je tudi napredoval z vsakim dnevom. Gospod učitelj ga je večkrat pohvalil zaradi njegove pridnosti pred vsemi njegovi součenci. Ob koncu prvega šolskega leta je bil Ivanko prvi mej odličnjaki, takisto tudi drugo in tretje šolsko leto. Bil je zdaj Ivanko vže v četrtem razredu. Na njegovem domu se do zdaj še ni bilo nič izpremenilo. Mati je še vedno služila s perilom in šivanjem vsakdanjega kruha. Tudi to šolsko leto je vže potekalo svojemu koncu in Ivankova mati je opasno zbolela ter so jo za nekoliko dni tudi pokopali. Oj kako je jokal sirota Ivanko, ko so mu njegovo dobro mater zagrebli v hladni grob. In nihče se ni usmilil uboge sirote! Oj kako je pač trdo in neobčutljivo marsikatero človeško srce! Ni ga bilo človeka, ki bi bil vzel siroto brez očeta in matere pod svojo streho! — Res, da se je mnogim smilil, da ga je ta in óni tolažil in mu tudi stisnil kak novčič v roko — ali da bi ga bil vzel k sebi in mu namestoval očeta in mater, ni ga bilo srca, katero bi bile ganile Ivankove solzé ob grobu njegove dobre mamice.

Minulo je nekaj dnij, odkar so pokopali Ivankovo mater. Ivanko je ta čas živel od milostinj svoje gospodinje. Vsak dan je hitel na materin grob in ondù s solzami poròsil bujne cvetice, katere je on sam zasadil in oskrboval . . .

* * *

Ni še preteklo osem tednov od materine smrti, ko nekega dne gospod učitelj obznani Ivanku veselo novico. Imovit trgovec Markovič je živel vže več let v ravno tem mestecu, ki pa ni imel otrok. Bil je Markovič plemenit človek in jako dobra duša. Mislil si je: Bog mi otrok ni dal, a dal mi je veliko sreče in premoženja. Lahko bi vzel siroto Ivanka k sebi, kateri bi danes ali jutri na moje stare dni prevzel trgovino v svoje roke. — Oj kako težko je bilo Ivanku zapustiti óno ubožno stanovanje, v katerem je preživel toliko veselih in žalostnih dnij s svojo dobro mamico. S solznimi očmi si je ogledal še jedenkrat vsak kотиček tesne sobice ter se naposled podal k Markoviču, svojemu novemu gospodarju. — Markovič ga je vzprejel zeló prijazno. Peljal ga je v sobo, kjer je bila gospodarica neka vže priletna ženska — daljni rod Markovičev. Nù, ta ni bila tako ljubezniva in prijazna ž njim, kakor gospodar Markovič. To je bilo britko za našega Ivanka, a vender se je premagoval, da se ni razjokal ob takem vzprejemu. Lepo se ji je priklonil in ji poljubil roko. Markovič ga potem odvede v lično sobico, v kateri bode stanoval. Okna so bila na dvorišče. Hiša Markovičeva je stala na jako lepem prostoru. Zadej za dvoriščem se je razprostiral lep vrt, v sredi dvorišča pa je bil golobinjak. Dobro se je godilo Ivanku pri trgovcu Markoviču. Gospodar je bil vedno jako ljubezniv ž njim, in ko je bil Ivanko konec šolskega leta zopet prvi mej odličnjaki in kot tak obdarovan z najlepšim darilom, razveselilo je to nje-

govega gospodarja takó, da je segel v žep in dal Ivanku peták, s katerim naj razpolaga po svoji lastni volji. Vsi so imeli radi pridnega Ivanka — zdaj vže gimnazijalca — le Markovičeva sorodnica nè. Njen sorodnik Markovič je pripeljal Ivanka brez njenega dovoljenja v hišo, in to ji ni bilo po volji. Zato je pa sovražila dobrega dečka. Mnogo si je prizadejala, da bi spravila ubovega dečka iz hiše, ali Ivanko ni dal k temu nobenega povoda. Treba je tudi še povedati, da je bil Markovič vdovec in je imel dobrega prijatelja, umirovljenega kapetana Dobrovskega, ki je po večkrat prišel v hišo Markovičevo in je tam dobro poznal vse razmere trgovčeve. Videl je tudi neopravičeno mržnjo Markovičeve sorodnice do ubovega Ivanka, in očital ji je to, kar je Markovičko še boljše razjezilo. Sklenila je v svoji jezi, da Ivanko mora iz hiše, pa naj jo stane, kar koli hoče. Nù Ivanko je bil še vedno tak, kakeršnega smo videli na grobu njegove matere, ter ni pozabil, da bi ne bil molil vsaki dan k dobremu nebeškemu Očetu in ga prosil varstva in pomoči.

* * *

Ivanko je bil vže v četrtem gimnazijskem razredu in še vedno prvi mej odličnjaki. Nekega dne je moral trgovec Markovič naglo nekam odpotovati. Ker je bil Ivanko vrl mladenič, izročil mu je gospodar blagajnico, da pazi nánjo, dokler bode on iz doma. Ivanko je to svojo dolžnost jako vestno izvršil, in ko se je gospodar čez nekaj dni zopet povrnil, izročil mu je Ivanko trgovske knjige in blagajno v popolnem redu. Tega je bil Markovič zeló vesel. Drugega dne je šel Ivanko zopet v šolo. Vračajoč se domóv, zasliši v svoji sobi velik nemir in upitje. Z nenavadnim strahom stopi v sobo. Ali komaj se prikaže pri vratih, vže zavpije Markovičeva sorodnica nejevoljno na njega: „Le hitro daj petdeset goldinarjev nazaj, katere si vzel včeraj iz blagajnice!“ Preiskavajoč namreč blagajnico, našli so nedostatek za 50 goldinarjev. Na vprašanje Markovičevo, od kod ta primanjkljaj, reče mu gospodarica, da jih je gotovo vzel Ivanko in nihče drugi. Drugega niti bilo ni pri blagajnici. — Ivanko pa je jokal in zatrjeval, da ne vé za nobenih 50 gld., da je vse knjige in novce v popolnem redu izročil gospodarju. — A bilo je vse zamán, ker mu niso verojeli. Dobremu Markoviču je bilo zeló žal, ko je moral slišati o taki nezvestobi dečkovi. In Ivanko? Bilo mu je kakor mornarju sredi grózne nevihte v slabem čolničku daleč od suhe zemlje na morski površini, katerega so zapustile vse nade, da bi se mogel rešiti in s strahom pričakuje gotovo smrt. — Markovičeva sorodnica nasvetuje, naj se pregledajo Ivankovi žepi. Ivanko takój iztrese svojo žepe . . . ali kaj se zgodi? Iz jednega žepa izpade zavitek, katerega Markovička pobere in iz njega razvije lepo zložen bankovec za petdeset goldinarjev. Siromak Ivanko malo da se ne zgrudi na tla, ko vidi, kaj se je zgodilo. Pade na kolena in s povzdignjenima rokama zatrjuje Markoviču, da ne vé, od kod in kako je prišel ta denar v njegov žep, da to drugače ni mogoče, kakor da mu je kdo skrivaj podtaknil denar v njegovo obleko. Ali na tolike pritožbe Markovičeve sorodnice, moral je Markovič vender le sorodnici verojati, in rekel je Ivanku s strogim glasom:

„Nehvaležnik! Takó mi povračuješ moje dobrote in mojo skrb za tebe? Hotel sem te narediti dobrega in poštenega človeka. Mislil sem, da si pošten

mladenič, ali zdaj vidim, kako sem se varal v tebi. Poberi se iz moje hiše takò ter ne zini niti besedice dalje . . .“

Markovič obmolkne. Bilo mu je hudo, zeló hudo. Oko se mu je zasolzilo, ko je govoril te stroge besede siroti Ivanku. Ivanko pa je videl, da ne more nič več opraviti ter je najbolje, da gre iz hiše. Tiho stopi iz sobe, pobere svojo prtljago in otide, sam ne vedoč, kam in kod. Dolgo je hodil po mestnih ulicah in premišljeval svojo žalostno usodo.

* * *

Kdo bi uganil, kam jo je pobral naš ubogi Ivanko? — Šel je naravnost na grob svoje dobre rajнке matere. Zdelo se mu je, kakor da bi tukaj nekako laže prenašal to svojo žalostno usodo, pa se je tudi tukaj mnogo laže razjokal, ker je vedel, da ga posluša njegova dobra mamica, pa mu bode izvestno tudi pomagala in izprosila pomoči pri dobrem Bogu v nebesih, kateri najbolje vé, da je nedolžen. Tako si je mislil Ivanko, potem pa pokleknil na materin grob, jokal se in molil glasno tako-le: „Oj mamica moja! dobra moja mamica! Tukaj poglej zdaj dete svoje, poglej svojega Ivanka! Oj prosi za mene dobrega nebeškega Očeta, moli za mene, kakor tudi jaz molim vsaki dan za tebe! Ne zapusti me, ker sem sirota ostala sama na svetu. Usmili se me, saj veš, da sem nedolžen . . .“ Tako in še več je vzdihoval ubogi Ivanko ob grobu svoje matere. Zdajci mu nekdo potrka na ramo. Bil je to kapetan Dobrovski. Slučajno ga je pot nanesla na pokopališče, in slišal je jòk in molitev ubogega Ivanka. Ni on niti najmanje sumil, ko mu je trgovec Markovič povedal, da je Ivanka zapodil od hiše, o nedolžnosti Ivankovi, marveč mislil si je lahko, kdo je vse te njegove nesreče kriv. Prijel je zatorej Ivanka za roko in ga peljal nazaj v mesto naravnost k trgovcu Markoviču. Dospévši v hišo, povedal je vse, kje in kako je našel Ivanka, kaj je videl in kaj slišal. Plemenitemu Markoviču so zaigrale solzé v očeh, ko ga je Dobrovski prepričal, da je Ivanko povsem nedolžen mladenič. Pa tudi Markovičeve sorodnice srce se je omečilo, ko je videla, koliko ubogi Ivanko zaradi njene zlobnosti po nedolžnem trpi. Skesano je pozneje pripoznala, da mu je ona sama podtaknila novce v žep, da bi ga takó spravila od hiše, ker ga ni mogla videti v svoji bližini. Markovič je poljubil Ivanka in ga tolašil, a Ivanko je zopet pađel pred noge svojemu dobrotniku in se mu s solznimi očmi zahvaljeval za vse dobrote.

* * *

Preteklo je deset let po tem dogodku. Trgovec Markovič se je postaral, kapetan Dobrovski je umrl, a Ivanko je prevzel trgovino v svoje roke. Še danes pripoveduje stari Markovič, kako je bil svojega Ivanka zapodil od hiše zavoljo petdeset goldinarjev, za katere Ivanko niti vedel ni, a Bog je obrnil stvar tako, da je prišla nedolžnost ubogega Ivanka na dan ter mu je dal srečo in blagoslov, ker je zaupal vánj in ga prosil njegove pomoči.

(Po hrvatski napisal Ig. Valenčić.)

